

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/16/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119375744
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Dzúriková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6119375744.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Dzúrikovej a členov senátu JUDr. Anny Snopčokovej a JUDr. Jána Auxta, v právnej veci žalobcu: K. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom B. XXXX/XX, XXX XX E. E., zastúpený AK Šranko s.r.o., so sídlom Mostná 29, 949 01 Nitra, IČO: 50 485 601, proti žalovaným: 1/ K. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom N. XXXX/XX, XXX XX E. E., 2/ H. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom N. XXXX/XX, XXX XX E. E., obaja žalovaní zastúpení JUDr. Mgr. Ivanou Švarcovou, advokátkou, Horná 41, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 42 187 966, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, o odvolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 9C/68/2019 - 201 zo dňa 01. 12. 2021, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Banská Bystrica č. k. 9C/68/2019 - 201 zo dňa 01. 12. 2021 p o t v r d z u j e .

II. Žalovaní 1, 2/ s ú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým rozhodne o trovách konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj len „súd prvej inštancie“ alebo aj „okresný súd“) prvým výrokom určil, že nehnuteľnosti v obci E. E., kat. úz. C. evidované na LV č. XXXX ako byt č. X, na X. p., vchod č. X, nachádzajúci sa v bytovom dome s popisom „W.“ súp. č. XXXX postavenom na C KN parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 160 m², parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 152 m², parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 151 m², parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 151 m², a parc. č. XXXX/X - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 159 m², a k tomu prislúchajúci spoluvlastnícky podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, na príslušenstve a spoluvlastnícky podiel k pozemkom vo výške 4955/417506, patrí do dedičstva po poručiťke H. N., rod. E., nar. dňa XX. XX. XXXX, rod. číslo XXXXXX/XXX, naposledy bytom L. XXXX/X, E. E. - C., zomr. dňa XX. XX. XXXX.

2. Druhým výrokom uložil súd žalovaným 1/, 2/ povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bude rozhodnuté o ich výške.

3. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou doručенou súdu dňa 27. 09. 2019 domáhal určenia, že nehnuteľnosť - byt č. X nachádzajúci sa v bytovom dome č. súpisné XXXX evidovanom na LV č. XXXX kat. úz. C., patrí do dedičstva po jeho nebohej matke - poručiťke H. N., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, z dôvodu, že Darovacia zmluva zo dňa 09. 04. 2013, ktorou jeho matka previedla byt na žalovaného 1/ - syna žalovanej 2/ (vnuka poručiťky) je neplatným právnym

úkonom v zmysle ust. § 38 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Žalobca naliehavý právny záujem na žalobe videl v tom, že súčasný právny stav zapísaný v katastri je v rozpore s objektívnym právom, keďže vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na žalovaného 1/ nikdy neprešlo.

4. V ďalšom obsahu odôvodnenia súd prvej inštancie konštatoval vykonané dokazovanie a vyhodnotil závery z neho vyplývajúce. Na vec súd aplikoval ustanovenia § 38 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Súd uviedol, že predmetom sporu bola určovacia žaloba, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom prevodu na základe darovacej zmluvy z nebohej poručiťky na žalovaného 1/, patrí do dedičstva. Súd predmetnú žalobu posúdil podľa ust. § 137 c/ CSP a uviedol, že v danom prípade ako zákonný dedič po nebohej poručiťke, svojej matke, má žalobca naliehavý právny záujem na takomto určení, keďže ako vlastníč predmetnej nehnuteľnosti je vedený v katastri nehnuteľností žalovaný 1/. Bez rozhodnutia súdu o tom, či táto nehnuteľnosť patrí do dedičstva, sa nemôže domôcť jej prejednania v dedičskom konaní. Súd tak musel prejudiciálne v konaní vyriešiť otázku absolútnej neplatnosti právneho úkonu, na základe ktorého mal žalovaný 1/ nadobudnúť od nebohej poručiťky predmetnú nehnuteľnosť. Súd prvej inštancie poukázal na náležitosti právneho úkonu a následky ich nedostatkov v zmysle § 38 ods. 1, 2 OZ, podľa ktorého (odsek 2 OZ) je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí, na tento právny úkon neschopnou. Súd uviedol, že nebohá poručiťka v čase spísania darovacej zmluvy nebola zbavená alebo obmedzená na spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu. Súd tak skúmal, či tento právny úkon urobila v duševnej poruche, ktorá ju robila na tento právny úkon nespôsobilou v zmysle citovaného ust. § 38 ods. 2 OZ. Dôkazné bremeno na preukázaní tejto skutočnosti bolo na žalobcovi, ktorý ju preukazoval znaleckým posudkom N.. C.. Z judikatúry súdov vyplýva, že pre neplatnosť právneho úkonu podľa § 38 ods. 2 OZ vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho jednanie alebo svoje jednanie ovládnuť. Súd dospel k záveru, že táto skutočnosť bola jednoznačne preukázaná znaleckým posudkom N.. C. č. 26/2019, ktorý vychádzal zo zdravotnej dokumentácie nebohej poručiťky, na ktorú znalkyňa vo svojom posudku ako aj v jej písomnom vyjadrení zo dňa 07. 03. 2021 poukazovala a ktorej obsah v konaní nebol sporný. Zo záverov znaleckého posudku a písomného vyjadrenia znalkyne jednoznačne vyplynulo, že nebohá poručiťka dňa 09. 04. 2013 trpela duševnou poruchou, v dôsledku ktorej nebola spôsobilá uzatvoriť komplikovanejší právny úkon, akým bola písomná darovacia zmluva ohľadom prevodu nehnuteľnosti. Nebola totiž schopná plného pochopenia právnych úkonov a chápania záväzkov z nich plynúcich, lebo kognitívny deficit ovplyvňoval jej konanie a porozumenie komplikovanejších súvislostí. I z ďalšieho vykonaného dokazovania, najmä z úkonov, ktoré urobila nebohá poručiťka v období spísania darovacej zmluvy a krátko po nej, vyplýva, že bola ľahko ovplyvniteľná stranami v spore a spísala a podpísala pod ich vplyvom akýkoľvek úkon, a to aj vzájomne rozporuplný. Jej správanie korešponduje so záverom znaleckého posudku N.. C. v tom, že v čase spísania darovacej zmluvy nevedela ovládnuť a posúdiť svoje konanie. Z dôvodu, že neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 38 OZ je neplatnosťou absolútnou, môže sa jej domáhať každý, a to bez časového obmedzenia. Pokiaľ zástupkyňa žalovaných na ostatnom pojednávaní uviedla, že žalobca si túto neuplatnil, až so značným odstupom od dedičského konania a špekulatívne, súd zvýraznil tú skutočnosť, že dedičské konanie skončilo dňa 19. 10. 2018 a žaloba bola podaná na súd dňa 27. 09. 2019. Dôvod, prečo si v dedičskom konaní neuplatnil prejednanie aj predmetnej nehnuteľnosti vysvetlil a jeho vysvetlenie nebolo druhou stranou spochybnené. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobe žalobcu vyhovel. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu voči žalovaným 1/, 2/.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaní 1/, 2/ prostredníctvom spoločného právneho zástupcu z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Namietali, že žalobca dlhodobo vedel o prevode predmetného bytu a napriek tomu nenamietal túto skutočnosť ani v dedičskom konaní. Závery predloženého znaleckého posudku vychádzali zo správ ošetrovujúcich lekárov, ktorí neboli znalci, navyše bež priamej konfrontácie s osobou matky žalobcu, keďže táto už bola po smrti. Otázky kladené znalkyni, najmä pod bodom 3, boli vlastne otázky, ktoré riešia právne posúdenie spôsobilosti k právnym úkonom, čo nie je otázka znalecká. Samotný žalobca dal podpísať plnomocenstvo po tomto právnom úkone v novembri 2014, to znamená, že vlastne považoval v tej dobe právnu predchodkyňa za spôsobilú k právnym úkonom. Žalovaní 1/, 2/ pôvodne mali záujem o nezaujatý znalecký posudok, ale nakoľko právna predchodkyňa zomrela v roku 2018, je podľa názoru žalovaných nehospodárne a zbytočné dokazovanie, ktorého sa dotýčnú nemôže osobne zúčastniť. Jednoznačným dôkazom vo veci je, že zomrelá H. N. nebola žiadnym spôsobom obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, konala pri plnom vedomí, vedela, čo je následkom jej právneho úkonu

a po darovaní žila ďalšie 4 roky, počas ktorých zo strany žalobcu nedošlo ani k návrhu na súd, ani k inému úkonu smerujúcemu k namietaniu právnej spôsobilosti zomrelej. Rovnako nebolo zo strany žalobcu namietané v rámci dedičského konania po poručiťke, preto je rozhodnutie súdu prvej inštancie nespravodlivé, ohrozujúce právnu istotu účastníkov konaní v obdobných prípadoch. Žalovaní ďalej uviedli, že zásadným determinantom celého konania pred súdom prvej inštancie bola skutočnosť absencie výsluchu právnej predchodkyne, ktorá sa k samotnému darovaniu v čase dokazovania nemohla vyjadriť, no jej vôľa bola absurdne spochybnená na základe vyjadrenia lekárov, nie znalcov. Žalovaní poukázali na to, že darovacia zmluva bola od začiatku platná, overená notárom a bola podkladom pre zápis vkladu do katastra nehnuteľností. Žalovaní položili otázku, ako môže súd posúdiť neplatnosť právneho úkonu u osoby, ktorá nebola pozbavená na právne úkony. Poručiťka sa rozhodla darovať byt už dávno pred tým, ako k tomu reálne došlo, nakoľko žalovaný 1/, 2/ jej pomáhali denne. Žalobca sa o poručiťku nijako nestaral. Žalovaní poukázali i na dobré mravy u žalobcu, ktorý od poručiťky dostával nemálo finančných prostriedkov, ktoré nezhodnotil, ale minul bez rozmyslu. Počas jej života od nej získal najmenej 22.000,- Eur. Poručiťka žalobcovi venovala financie na auto, na odkúpenie bytu a podobne. Tieto financie jej žalobca nikdy nevrátil. Žalovaní opäť zvýraznili, že žalobca počas dedičského konania nenamietal, že byt mal byť zaradený do dedičstva, resp. by malo ísť o sporný majetok po poručiťke, ani sa neodvolal voči uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 25D/295/2018. Žalovaní 1/, 2/ počas celého konania tvrdili, že zdravotný stav poručiťky umožňoval uzatvorenie darovacej zmluvy, poručiťka netrpela duševnou poruchou, ktorá by ju robila na tento právny úkon neschopnou. Darovacia zmluva je platným právnym úkonom a žalovaní poukázali na dobromyseľnosť žalovaného 1/, ktorý nadobudol byt v dobrej viere a žalobca o tejto skutočnosti vedel, pričom to nenamietal za života poručiťky. Poručiťka bola v dobrej kondícii, užívala lieky, nebola dezorientovaná, naopak, bola samostatná, dbala o svoj celkový aj zdravotný stav. Žalobca až po smrti poručiťky začal napádať jej duševný stav. Mohol tak však urobiť už po darovaní. Závery Znaleckého posudku č. 26/2019 vyhotoveného N. L. C. nemožno uznať, nakoľko ide posudok objednaný žalobcom, ktorý len sumarizuje sprostredkované informácie a lekárske správy, z ktorých ani jedna neuvádza, že by H. N. nebola spôsobilá uzatvoriť darovaciu zmluvu. Poručiťka v čase uzatvorenia darovacej zmluvy bola samostatne žijúcou osobou, vedela sa o seba postarať, preto nemožno pozeráť na stav poručiťky zúženým pohľadom tak, ako to vyhovuje žalobcovi, ale komplexne. Žalovaní opakovane namietli, že znalec nemohol poručiťku vyšetriť osobne, čo bolo súčasťou plánu žalobcu, nakoľko dotyčná zomrela v roku 2018. Až po nadobudnutí právoplatnosti skončeného dedičského konania žalobca podal žalobu, ktorú postavil na spochybnení jej vôle a duševného stavu. Vyvstáva preto otázka, že ak žalobca tvrdí, že poručiťka nebola schopná a spôsobilá na právne úkony v súvislosti s darovacou zmluvou v roku 2013, prečo si potom od nej nechal podpísať plnú moc na zastupovanie dňa 24. 11. 2014 a rovnako akceptoval jej výpoveď plnej moci dňa 27. 11. 2014. Uvedené v plnom rozsahu preukazuje, že žalobca konal a koná účelovo, pričom v konaní pred súdom nebolo preukázané, že zomrelá nebola spôsobilá urobiť právny úkon. Žalovaní majú tak za to, že takýto úkon zomrelej osoby je potrebné uznať, pokiaľ sa nepreukáže opak. Nestačí subjektívny názor - domnienka o tom, že zomrelá osoba pravdepodobne nebola spôsobilá na právne úkony. Žalovaní preto navrhli, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Odvolanie žalovaných 1/, 2/ bolo doručené žalobcovi prostredníctvom jeho právneho zástupcu dňa 07. 02. 2022 s možnosťou k uvedenému sa vyjadriť.

7. Dňa 17. 02. 2022 sa k odvolaniu žalovaných 1/, 2/ vyjadril žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Žalobca má za to, že konajúci súd odvolaním napadnutý rozsudkom rozhodol o podanej žalobe správne a zákonne. S odvolaním žalovaných 1/, 2/ nesúhlasí a uvedené považuje v celom rozsahu za nedôvodné. Súd prvej inštancie prihliadol na všetky vykonané dôkazy a správne ich vyhodnotil. Žalovaní vo svojom odvolaní uvádzajú skutočnosti, ktorými argumentovali už v priebehu prvostupňového konania a s ktorými sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia zákonným spôsobom vysporiadal. Skutočnosť, či žalobca namietal alebo nenamietal v dedičskom konaní okolnosti, týkajúce sa prevodu bytu z poručiťky na žalovaného 1/, nemá žiadny vplyv na prejednávajúcu vec. Takisto na danú vec nemá žiadny vplyv skutočnosť, či v roku 2014 bolo alebo nebolo podpísané plnomocenstvo zo strany poručiťky, nakoľko nejde o právny úkon, platnosť ktorého by sa riešila ako predbežná otázka pre posúdenie merita veci riešenej v tomto konaní. Ako dôkaz spôsobilosti poručiťky na vykonávanie právnych úkonov nemôže slúžiť samotná skutočnosť, že nebola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, keď jednoznačne existujú lekárske nálezy, ktoré bez akéhokoľvek spochybnenia deklarujú zdravotný stav poručiťky v období rozhodnom pre posúdenie jej duševného

stavu. Znalecký posudok doložený do konania zo strany žalobcu vychádzal len z týchto lekárskeho nálezu. Možnosť vypracovania znaleckého posudku, týkajúceho sa zdravotného stavu poručiťky, je nesporná, a to aj po jej smrti, pokiaľ sa vychádza z lekárskeho správ poručiťky. Spôsobilosť poručiťky vykonať právny úkon nebola spochybnená lekármi, ale znaleckým posudkom, ktorý z týchto lekárskeho správ vychádzal. Pokiaľ ide o priebeh dedičského konania, postup žalobcu vo vzťahu k dedičskému konaniu bol v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky. Byť nemohol byť predmetom dedenia, nakoľko bol v čase dedičského konania zapísaný ako vlastníctvo žalovaného 1/. Žiadny právny predpis nebráni žalobcovi uplatniť svoje právo podať žalobu o určenie, že vec patrí do dedičstva, aj po prejednaní dedičstva po poručiťke. Rovnako dobromyseľnosť žalovaného 1/, ako nadobúdateľa bytu, je vo vzťahu k prejednávanej veci irelevantná, nakoľko nemôže slúžiť ako podklad pre tvrdenie o vydržaní vlastníckeho práva, najmä vzhľadom na nedodržanie nevyhnutnej doby držby. Ohľadom námietok prezentovaných vo vzťahu k znaleckému posudku MUDr. C. žalobca uviedol, že tento znalecký posudok obsahuje doložku podľa § 209 ods. 2 CSP, a teda pri vykonávaní tohto dôkazu sa postupuje akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca. Žiaden z dôkazov zabezpečených v konaní nebol a nie je schopný diskvalifikovať závery tohto znaleckého posudku, ktorý jasným spôsobom hodnotí zdravotný stav poručiťky ako nespôsobilý na uzatvorenie darovacej zmluvy. Nič nebránilo žalovaným z rovnakých lekárskeho správ zabezpečiť svoj vlastný súkromný znalecký posudok a doložiť ho do konania, pričom v prípade rozporu medzi znaleckými posudkami by sa následne riešila otázka vypracovania kontrolného znaleckého posudku. K ďalším okolnostiam uvádzaným v odvolaní žalobca uviedol, že práve tým, že poručiťka na jednej strane podpísala plnomocnenstvo na zastupovanie v konaní proti žalovanému 1/ a následne v krátkom čase podpísala i výpoveď predmetnej plnej moci, je dôkazom toho, že bola nespôsobilá na vykonávanie právnych úkonov v danom čase a podpisovala všetko, čo jej bolo na podpis predložené z jednej alebo z druhej strany. Záverom žalobca uviedol, že argumenty žalovaných uvedené v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie nemajú žiadny vplyv na správnosť a zákonnosť napádaného rozsudku, a preto navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, ktorý si žalobca uplatnil.

8. Vyjadrenie žalobcu bolo doručené žalovaným 1/, 2/ prostredníctvom ich spoločného právneho zástupcu dňa 28. 02. 2022 s možnosťou k uvedenému sa v lehote 10 dní vyjadriť.

9. Žalovaní 1/, 2/ sa k vyjadreniu žalobcu nevyjadřili.

10. V dôsledku podaného odvolania žalovaných 1/, 2/ krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

11. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

12. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

13. Odvolací súd vykonal vecný prieskum odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a konania súdu prvej inštancie, ktoré tomuto rozsudku predchádzalo, a to v medziach dôvodov a rozsahu odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP. Čo sa týka odvolania žalovaných voči rozsudku súdu prvej inštancie na základe podaného odvolania, tak v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 CSP a dôvodov podaného odvolania podľa § 380 CSP, po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vo veci na základe vykonaného dokazovania v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval skutkový stav veci správne, so skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje a v zmysle ust. § 382 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Súd dôkazy vyhodnotil v súlade s ust. § 191 ods. 1 CSP, rozhodnutie súd náležite odôvodnil, odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP. Je potrebné zdôrazniť, že žalovaný ako odvolatelia v odvolaní neuviedli žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé vyvolať zmenu, či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ani nežiadala doplniť dokazovanie za podmienok stanovených v ust. § 384 ods. 1 a 3 CSP o ďalšie nové relevantné skutočnosti, ktoré nemohli byť bez ich viny prezentované v

prvoinštančnom konaní. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o odvolaní žalovaných vychádzal zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, pričom neboli naplnené procesné predpoklady doplňovať dokazovanie, príp. nariaďovať odvolacie pojednávanie zo strany odvolacieho súdu (§ 383, § 384 ods. 1, 2 a 3 v spojení s ust. § 366 CSP). S prihliadnutím na rozsah odvolania žalovaných a odvolacie dôvody uvedené v jej odvolaní, odvolací súd konštatuje, že na základe preskúmania veci dospel k záveru, že podané odvolanie žalovaných dôvodné nie je a nemožno mu vyhovieť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výroku považuje za vecne správne. Po preskúmaní veci odvolací súd nezistil žiadne vady konania v konaní pred súdom prvej inštancie, ktoré by sa týkali procesných podmienok.

14. S poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia. Zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Nad rámec uvedeného odvolací súd s prihliadnutím na zásadné odvolacie námietky žalovaných 1/, 2/ v ich podanom odvolaní uvádza nasledovné.

15. V predmetnom konaní sa žalobca ako zákonný dedič po svojej matke domáhal určenia, že nehnuteľnosť, ktorú špecifikoval a ktorá bola prevedená darovaním na vnuka poručiťky, patrí do dedičstva po poručiťke. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď pre rozhodnutie vo veci si musel prejudiciálne vyriešiť otázku, či možno prevodnému právnomu úkonu poručiťky - darovacej zmluve - priznať právne účinky alebo či je takýto právny úkon neplatný. Po vykonanom dokazovaní znaleckým posudkom a tiež vyjadrením ošetrojúceho lekára, ktorý mal v starostlivosti poručiťku za jej života, konajúci súd prvej inštancie dospel k záveru o neplatnosti prevodného úkonu - darovacej zmluve, ktorou poručiťka previedla vlastníctvo k označenému bytu na svojho vnuka.

16. Odvolací súd konštatuje, že právny záver súdu prvej inštancie je správny a zodpovedá skutkovému stavu zistenému v konaní.

17. Podľa § 38 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

18. Pre platnosť právneho úkonu zákon vyžaduje splnenie určitých predpokladov. Osobitné požiadavky zákon kladie na vôľovú stránku osoby robiace právny úkon a na jej prejav musí byť preto urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne. Musí byť tiež objektívne možný a vyžaduje sa aj splnenie zákonom stanovených predpokladov vo vzťahu ku konajúcemu subjektu, dovolenosti právneho úkonu a jeho právnej formy. Pokiaľ ide o konajúci subjekt, platný právny úkon môže urobiť jedine osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a ktorej spôsobilosť na právne úkony nebola odňatá alebo obmedzená. Právny úkon urobený osobou pozbavenou (obmedzenou) spôsobilosti na právne úkony zákon postihuje jeho absolútnou neplatnosťou.

19. Medzi stranami v konaní nebolo sporné, že poručiťka - matka žalobcu a žalovanej 2/ - nebola až do svojej smrti pozbavená spôsobilosti na právne úkony ani nebola v spôsobilosti na právne úkony obmedzená, teda až do jej smrti neexistovalo rozhodnutie súdu o jej osobnom stave, ktorým by bol súd v zmysle ust. § 193 CSP viazaný. Dôvodom neplatnosti právneho úkonu je však aj prípad, keď právny úkon urobila osoba konajúca v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento úkon neschopnou, resp. nespôsobilou.

20. V prejednávanej veci bolo z vykonaného dokazovania preukázané, že toho času nebohá poručiťka bola sledovaná a vedená v psychiatrickej ambulancii už od roku 2004 s diagnostickým záverom depresívna fáza stredne ťažká. V roku 2010 bola poručiťke diagnostikovaná demencia Alzheimeroveho typu stredne ťažkého stupňa. Podľa lekárskeho správ, i napriek nasadenej medikamentóznej terapii, uvedená liečba len parciálne korigovala demenciu sprevádzanú kognitívnym deficitom, ktorá sa naďalej i napriek liečbe prehlbovala. Uvedený záver vyplýva zo záverov ošetrojúcej psychiatricky poručiťky N.. Q. Q..

21. I v posudku o odkázanosti fyzickej osoby na poskytovanie sociálnych služieb Mesta Banská Bystrica zo dňa 10. 08. 2011 vyplýva, že už v uvedenom období roku 2011 sa u H. N. striedala orientácia s dezorientáciou, ktorý stav bol spôsobený diagnózou Alzheimerova demencia.

22. Skutočnosť, že poručiiteľka za svojho života trpela ochorením Alzheimerova demencia - stredne ťažkého stupňa už do roku 2010 - nebola medzi sporovými stranami sporná a vyplýva zo zdravotnej dokumentácie poručiiteľky, keď uvedený záver učinil lekár špecialista - N.. Q., psychiatricka. K rovnakému záveru o diagnóze Alzheimerova demencia, dospela psychiatricka N.. A. R., v ktorej sledovaní a starostlivosti sa poručiiteľka nachádzala od roku 2011 (od 09. 06. 2011). Záver o Alzheimerovej chorobe - demencii stredne ťažkého stupňa rozvíjajúcej sa od roku 2010 tak konštatovali dvaja lekári špecialisti, psychiatri. Je všeobecne známe, že rozvoj Alzheimerovej demencie býva sprvu pomalý, avšak priebeh býva spravidla plynule progredientný. Pokiaľ mala poručiiteľka H. N. už v roku 2010 diagnostický záver o Alzheimerovej demencii stredne ťažkého stupňa, už v strednom štádiu pokročilosti demencie sú výrazné poruchy pamäti intelektu, poruchy súdnosti, väčšinou výrazné poruchy časovej a priestorovej orientácie, poruchy exekutívnych funkcií. Práve pre Alzheimerovu demenciu je príznačné globálne postihnutie kognitívnych funkcií. Veľmi zavčasu dochádza k poruchám súdnosti, logického uvažovania, priestorovej orientácie. Poruchy pamäti, hlavne v neskorších štádiách, sú vo všetkých zložkách. Intelekt postihnutej osoby veľmi skoro deterioruje.

23. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že poručiiteľka bola umiestnená v domove sociálnych služieb od februára 2013, pričom v uvedenom zariadení ju od 24. 07. 2014 prevzal z ambulantnej starostlivosti N.. A. R. N.. G. G., ktorý poskytoval ambulantnú psychiatrickú starostlivosť H. N. pravidelnými návštevami v Domove sociálnych služieb K. cca jedenkrát za tri mesiace. Vyjadrenie N.. G. k zdravotnému stavu, predovšetkým psychickému stavu poručiiteľky, je obsahom spisového materiálu. Je zrejmé, že N.. G. starostlivosť o poručiiteľku prevzal cca až rok po učinení prevodného úkonu (darovacej zmluvy), z jeho záverov je však možné, komplexne spolu so zdravotnou dokumentáciou od roku 2010, na ktorú prihládla konajúca znalkyňa, konštatovať rozvíjajúci sa priebeh choroby, postupne zhoršujúci sa stav poručiiteľky a prehľbujúcu sa demenciu.

XX. MUDr. G. konštatoval, že pri prijatí bola úroveň kognitívnych funkcií poručiiteľky znížená na úroveň ľahkej až stredne hlbkej demencie Alzheimerovho typu, pričom pri vstupnom vyšetrení menovaná nebola orientovaná v čase ani v časovom úseku dňa. V ostatných kvalitách bola orientovaná primerane. Bola však spomalená v myslení a uvažovaní aj pod vplyvom depresívnej poruchy. Kognitívne deficity sa prejavovali hlavne v novopamäti. V priebehu pobytu úroveň jej kognitívnych funkcií poklesla na úroveň stredne hlbkej demencie, keď táto nebola orientovaná v čase a osobnosť vykazovala dementné zmeny. Dopytovaný lekár, ktorý mal poručiiteľku v odbornej lekárskej starostlivosti ako psychiater v ambulancii, sa nevyjadril k úrovni ovládacích a rozpoznávacích schopností H. N., nakoľko uvedené mu neprináležalo, avšak zvýraznil, že u menovanej pozoroval zmeny pamäti, myslenia a uvažovania, charakteristické pre demenciu Alzheimerovho typu, spočiatku na úrovni ľahkej až stredne hlbkej demencie, neskôr pri progresii ochorenia na úrovni stredne hlbkej demencie. Vo všeobecnosti uzavrel, že pacient s demenciou vyžaduje 24-hodinovú opateru na zaistenie základných životných potrieb a bezpečia práve preto, že ako funkcia ovládacia a rozpoznávacía sú dementným procesom narušené.

25. Odvolací súd tak konštatuje, že v čase učinenia prevodného úkonu v roku 2013 mala poručiiteľka rozvinutú Alzheimerovu demenciu minimálne v trvaní troch rokov, ktorá neskôr prerástla až do stredne ťažkej resp. hlbkej formy demencie, pričom už pri včasných štádiách sú pre uvedené ochorenie typické poruchy úsudkov, logického uvažovania a úpadok osobnosti. Poručiiteľka s uvedenou diagnózou v roku 2013, len dva mesiace po umiestení do domova sociálnych služieb, kde jej bola poskytovaná celodenná opatera a starostlivosť, učinila úkon darovania nehnuteľnosti jedinému vnukovi, pričom z výpovede vyslúchnutých svedkov a účastníkov konania vyplynulo, že úkon darovania žalovaná učinila len za participácie obdarovaného vnuka a jeho matky, bez vedomosti druhého syna poručiiteľky (darkyne), ktorý však o matku rovnako javil záujem, pravidelne navštevoval ju v domove sociálnych služieb a staral sa o ňu.

26. Práve jedným z následkov resp. prejavov rozvinutej choroby, je následok bezradnosti, ľahkej ovplyvniteľnosti chorobou postihnutej osoby, ktorá je tak odkázaná na svoje okolie - jeho korektný, ale aj nekorektný prístup, ako uviedla tiež znalkyňa N.. L. C.. V kontexte stanovenej diagnózy, rozvinutej Alzheimerovej demencie stredne ťažkého stupňa, nemožno dospieť k inému záveru ako k záveru o neplatnosti poručiiteľkou vykonaného právneho úkonu darovania z dôvodu deficitu kognitívnych schopností poruchy tvorby úsudkov logického uvažovania a náležitého rozpoznania a uvedomenia si následkov realizovaných právnych úkonov.

27. O uvedenom stave, možnej ľahkej manipulovateľnosti poručiťky svedčia i jednotlivé úkony poručiťky, ktoré sú navzájom rozporné a čo do zmyslu a významu si navzájom odporujú, keď poručiťka v pomerne krátkom časovom rozsahu najprv predmetnú nehnuteľnosť darovala, pričom uvedený úkon učinila v prítomnosti svojej dcéry a svojho vnuka a zjavne pod ich vplyvom, následne za prítomnosti svojho syna sa písomne vyjadrila o tom, že uvedený úkon tak nemienila, neuvedomila si, čo podpisuje a sama ho označila za neplatný a žiadala predmetnú nehnuteľnosť vrátiť. Následne, v prítomnosti syna, udelila plnú moc na zastupovanie právneho zástupcovi za účelom zvrátenie vzniknutého právneho stavu vlastníctva a v krátkom čase na to, naopak, za prítomnosti vnuka plnú moc odvolala. I uvedené prejavy a konanie poručiťky postihnutej vážnou duševnou chorobou v rozvinutom stave, svedčia o bezradnosti, ovplyvniteľnosti, nedostatku úsudku a rozpoznávacích schopností, ktoré sú predpokladom platného právneho úkonu.

28. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dospel k záveru o neplatnosti právneho úkonu darovania učeného poručiťkou dňa 09. 04. 2013.

29. Pokiaľ v podanom odvolaní žalovaní namietajú ten záver, že súd nemôže posúdiť platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu u osoby, ktorá nebola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, odvolací súd uvádza, že uvedené posúdenie vylúčené nie je, v rozhodovacej praxi súdov je pomerne časté (konania o neplatnosť listiny o vyvedení, neplatnosť závetu, konania o neplatnosť darovacej zmluvy alebo obdobných právnych úkonov). V danom prípade súd rozhoduje s prihliadnutím na závery v konaní spravidla vykonaného znaleckého dokazovania, pričom do konania pribratý znalec vychádza z dostupnej dokumentácie, často i zo svedeckých výpovedí a na základe získanej zdravotnej dokumentácie a ostatného materiálu dokresľujúceho stav, prejavy a správanie posudzovanej osoby hodnotí i premorbídnu osobnosť posudzovanej osoby a rovnako činí i záver o intelektových schopnostiach už nežijúcej osoby v rozhodnom čase (spravidla v čase účinenia sporného právneho úkonu).

30. V prejednávanej veci konajúca znalkyňa mala k dispozícii presnú a úplnú zdravotnú dokumentáciu poručiťky s diagnostickým záverom Alzheimerova demencia, ktorej priebeh a rozvinutie bolo následne odborníkmi sledované, dokumentované a priebeh ochorenia bol regulovaný medikamentóznou liečbou. Ochorenie sa prejavovalo plynulou progresiou a postupným, ale nezvratným zhoršovaním stavu, pričom ani medikamentózna liečba nevedla k zlepšeniu stavu, alebo výlučne len k spomaleniu progresie ochorenia. Z uvedeného odvolací súd konštatuje záver, že znalkyňa mala k dispozícii exaktné odborné a úplné podklady pre prijatie záveru a mohla tak i na základe posúdenia viacerých lekárov špecialistov (psychiatrov), ktorí všetci dospeli k zhodnému záveru, týkajúceho sa diagnózy poručiťky, hodnotiť rozvinutie duševnej choroby a stav kognitívnych funkcií a schopností poručiťky. Opätovne je nutné zdôrazniť, že znalkyňa vychádzala z úplnej zdravotnej dokumentácie psychiatrov, ktorí mali poručiťku v starostlivosti od rozvinutia ochorenia až do poručiťkinej smrti; znalkyňa tak nemusela „skladať mozaiku“ a vytvárať hodnotiaci záver zo svedeckých výpovedí a laického vnímania prejavov a správania sa poručiťky.

31. Na uvedený záver do konania pribratej znalkyne nadviazal a uvedené komplexne hodnotil súd prvej inštancie, keď z priložených listinných dôkazov zachytávajúcích jednotlivé protichodné a navzájom rozporuplné prejavy vôle poručiťky, čím konajúci súd hodnotil konanie posudzovanej poručiťky v kontexte jej životnej histórie v danej skutkovej situácii. S poukazom na uvedené odvoláciu námietku žalovaných odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú.

32. Pokiaľ žalovaní v podanom odvolaní namietajú, že žalobca o prevode bytu dlhodobo vedel, túto skutočnosť nenamietal ani v dedičskom konaní, odvolací súd uvádza, že uvedenej námietke nemožno prisvedčiť, nakoľko z obsahu spisového materiálu vyplýva, že žalobca sa o prevode bytu dozvedel až následne, prevodný úkon so žalobcom nebol komunikovaný vopred, pri samotnom úkone žalobca prítomný nebol a celý formálny proces podpísania darovacej zmluvy - včítane prípravy zmluvy a prevozu poručiťky pred orgán overujúci podpisy, zabezpečila výlučne strana obdarovaná. Uvedené konanie sa javí ako účelové, keď následne je zo spisu zrejmá snaha poručiťky o zvrátenie tohto stavu a zároveň i snaha žalobcu, či už o spätný prevod bytu, resp. vzájomné vyporiadanie sa medzi do úvahy prichádzajúcimi dedičmi. Z obsahu spisového materiálu zároveň vyplýva i snaha žalobcu, aby poručiťka - daryňa poverila vyriešením uvedenej náležitosti splnomocneného advokáta. Z uvedených

úkonov a predložených listinných dôkazov je tak zrejmy nesúhlasný postoj k prevodu bytu a taktiež snaha o aktívne konanie pre zmenu uvedeného právneho stavu.

33. Pokiaľ v podanom odvolaní žalovaní taktiež namietajú, že žalobca v dedičskom konaní nenamietal, že by mal byť zaradený byt do dedičstva, dokonca sa ani neodvolal voči uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 25D/295/2018, k uvedenému je potrebné uviesť, že v čase dedičského konania už formálne vlastníctvo predmetného bytu svedčalo vnukovi poručiťelky, a preto uvedená nehnuteľnosť nijakým spôsobom nemohla byť zaradená do masy prejednávaneho majetku v dedičskom konaní, nakoľko poručiťelke vlastnícky nepatrila. O uvedenej okolnosti (sporného vlastníckeho práva) boli účastníci dedičského konania konajúcou notárkou upovedomení. Z pripojeného dedičského spisu však vyplýva, že uvedenú spornosť práva žalobca v dedičskom konaní namietal a trval i na súpise hnutelných vecí, ktoré patrili poručiťelke, ale ktoré sa v čase smrti nachádzali v byte poručiťelky darovanom vnukovi poručiťelky, teda v dispozícii vnuka (žalovaného 1/). Z uvedeného je zistiteľný nesúhlasný postoj žalobcu s rozsahom majetku prejednávaneho v dedičskom konaní po poručiťelke a so samotnou masou majetku, ktorá patrila do dedičstva po poručiťelke. Za uvedeného stavu, keď vlastnícke právo k bytu prislúchalo inému subjektu ako poručiťelovi, keď bola účastníkom dedičského konania namietaná spornosť tohto práva, žalobca využil všetky nástroje právnej ochrany, ktoré sa mu v danej chvíli ponúkali. Žalobca využil správny a adekvátny nástroj právnej ochrany, keď žalobu o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, podal cca 1 rok po skončení dedičského konania, po neúspechu snahy o mimosúdne vysporiadanie. Spor o vlastnícke právo resp. o určenie, že určitá vec (nehnuteľnosť) patrí do dedičstva nebráni vedeniu a ukončeniu dedičského konania. Ani vyššie uvedenú odvolaciu námietku z uvádzaných dôvodov odvolací súd nevyhodnotil ako dôvodnú.

34. Rovnako nemožno prisvedčiť ani tvrdenej obrane o dobromyseľnosti nadobúdateľa vnuka poručiťelky, keď táto nevyplýva ani z okolností prejednávanej veci a z okolností, za ktorých bol prevodný úkon poručiťelky, trpiacej rozvinutou demenciou, účinený. Zároveň je tvrdená dobromyseľnosť žalovaného 1/ bez právneho významu v konaní, v ktorom súd rozhodoval a prejudiciálne riešil platnosť (neplatnosť) právneho úkonu poručiťelky v konaní o určenie, že označená nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Dobromyseľnosť žalovaného ani otázka dobrých mravov nebola pre rozhodnutie v danej veci právne relevantná. Uvedená argumentácia nemá vplyv na posúdenie veci a nie je spôsobilá privodiť iné rozhodnutie vo veci, než aké učinil súd prvej inštancie. S poukazom na uvedené dôvody odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho meritórnom prvom výroku ako vecne správny postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

35. Ako výrok závislý preskúmal odvolací súd i druhý výrok o trovách konania, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/, 2/ ako procesne neúspešným sporovým stranám povinnosť nahradiť žalobcovi ako sporovej strane úspešnej v celom rozsahu trovy konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %. Z dôvodu vecnej správnosti odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie i v jeho závislom druhom výroku.

36. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1, 2, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní iniciovanom odvolaním žalovaných 1/, 2/, títo neboli úspešní ani sčasti, keď odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo zrušené alebo zmenené ani čiastočne a odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Celkový procesný úspech v odvolacom konaní tak prináleží žalobcovi a na strane druhej tomu zodpovedá procesný neúspech žalovaných 1/, 2/ v odvolacom konaní, pričom žalovaní sú v postavení nerozlučných spoločníkov. Keďže v odvolacom konaní bol žalobca právne zastúpený a k odvolaniu žalovaných 1/, 2/ sa i vyjadril, v súvislosti s odvolacím konaním žalobcovi preukázateľne trovy vznikli, preto odvolací súd uložil žalovaným 1/, 2/ ako procesne neúspešným v odvolacom konaní v celom rozsahu spoločne a nerozdielne povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia o výške trov konania.

37. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

38. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).